

14 consells perquè els mestres confinats promoguin la lectura

Enviem-los un conte enregistrat com si fóssim a la biblioteca de l'escola

«Si com ens diu l'estimat Jaume Centelles, "la biblioteca és el cor de l'escola", no podem deixar pas que aquestes setmanes deixi de bategar del tot», diu Marc Alabart, mestre d'educació infantil i primària, màster en biblioteques escolars i promoció de la lectura, i formador del programa Lecxit (<https://www.fbofill.cat/lecxit>) de la Fundació Bofill (<https://www.fbofill.cat/>).

"En un moment en què les escoles envien nombroses propostes educatives per als seus infants, ens volem aturar i preguntar-nos: quin paper hi ha de jugar la lectura? Lluny de voler descobrir cap fórmula màgica per a l'acompanyament lector des de la distància -impossible fer-ho en una situació inèdita i davant realitats escolars tan diferents-, suggereixo algunes idees que poden guiar-nos a l'hora de pensar propostes per al nostre alumnat." Aquí les teniu repartides en catorze punts.

Foto: Annie Spratt

1. La lectura ha de ser un oasi.

Enmig de tants neguits i tanta inquietud, procurem que les nostres propostes al voltant de la lectura no suposin una càrrega feixuga de feina; ans al contrari, vetllem perquè generin estones de plaer i serveixin de bàlsam. Només així fomentarem l'hàbit lector de l'alumnat, construït a partir de la

vivència d'experiències positives amb la lectura.

2. La lectura ha de ser **inclusió**.

Segurament el més complex en aquest context advers és oferir experiències educatives a les quals puguin accedir tots els infants -l'accessibilitat a recursos digitals i en línia pot ser un condicionant important- i que els siguin significatives. Cal valorar les circumstàncies de la comunitat educativa a la qual ens adrecem, així com l'edat i el nivell dels infants -que ja coneixem-, però una bona idea de partida és proposar activitats obertes, flexibles i accessibles.

3. La lectura és **vincl**.

Adreçar a tot l'alumnat una poesia recitada conjuntament pel personal del centre o un conte enregistrat com si fóssim a la biblioteca de l'escola poden ser veritables regals. Amb tot això no només els enviarem un reforç emocional, sinó que també vincularem una petita experiència literària a un moment afectiu molt potent.

4. La lectura no és tan sols un **recurs**.

La majoria de propostes que els enviem impliquen processos de lectura. Pot ser habitual emprar textos divulgatius per treballar uns determinats conceptes o presentar obres literàries per introduir temes o suscitar reflexions en àmbits diversos. Llegir és una manera d'aprendre i més quan la comunicació és a distància. Tanmateix, si volem privilegiar el treball sobre la lectura, hauríem d'apostar per oferir propostes on aquesta tingui valor per ella mateixa, que estiguin enfocades a adquirir vincle personal amb els textos o a la millora explícita de les competències lectora i literària.

5. La lectura és **acompanyament**.

Les famílies aquests dies tenen l'oportunitat d'exercir plenament el seu rol com a referents i acompanyants en la lectura. Per animar-les a fer-ho, els podem fer arribar consells com els que Anna Juan ens regalava fa uns dies aquí (<https://www.catorze.cat/noticia/13941/14/idees/acompanyar/lectura/casa>) i també podem implicar-les amb activitats que demanin la seva participació. Tanmateix, no hauríem d'exigir-los dedicació exclusiva, ja que potser moltes d'elles, en un context on la conciliació no sempre és senzilla, no disposen de tot el temps que voldrien.

6. La lectura és **hàbit**.

A llegir se n'aprèn llegint. Si a l'escola dediquem un temps a la lectura lliure i autònoma, convidem-los a mantenir aquest hàbit ara a casa. Els moments de trobada individual amb els llibres són importants a totes les edats, també quan els infants encara no dominen el codi escrit. Des de ben petits, han de manipular els llibres i començar a actuar com a lectors d'imatges. Estar entre llibres ha de ser un fet quotidià. Si nosaltres els enviem propostes periòdicament, també podem mirar de programar un dia concret per fer-ho i marcar així una rutina. Seria idoni pensar globalment les activitats, amb objectius clars i coherència entre elles. Sabem que les accions puntuals i aïllades al voltant de la lectura sovint no són tan efectives.

7. La lectura és **recorregut**.

Si a l'escola tenim un sistema de registre per a les lectures que fan autònomament -un diari, un passaport de lectura, un blog en línia...- pot ser bona idea demanar-los que segueixin fent aquest recull, adaptant-lo com calgui. Ser conscients del seu progrés reforçarà la seva autoimatge lectora, i quan ens retrobem, serà engrescador compartir les *lectures de confinament*. A més, ens servirà per conèixer el seu recorregut lector d'aquestes setmanes. En aquest registre de lectura no els hauríem de demanar gaire més que les dades de l'obra i alguna premissa que els permeti recordar-la després. Evitem exigir-los que facin una fitxa de comprensió per a cada lectura; us imagineu que ens la demanessin a nosaltres cada vegada que finalitzem un llibre?

8. La lectura és **diversitat**.

Des de la distància ens serà difícil oferir un gran ventall de possibilitats, ja que dependrem en gran part de les obres que els infants puguin tenir a casa -vet aquí la importància de fomentar sempre la

construcció de biblioteques personals!-. Els podem fer arribar textos de diferents maneres i tenim la possibilitat, a més a més, d'explorar nous formats. L'oralitat pot jugar un paper important i els audiocontes poden ser un bon recurs -com ara els que ofereix El Tatano (<http://cavallfort.cat/audiocontes/>) -. També podem endinsar-nos en el territori de la ficció digital, seguint, per exemple, les recomanacions del canal d'Instagram @estonovadelibros (<https://www.instagram.com/estonovadelibros/>) .

9. La lectura és *compartir*.

Parlar sobre allò que hem llegit és clau, tant per sentir-nos part d'una comunitat lectora, com per poder construir significats de manera compartida. Com afrontar ara aquest repte? Caldrà ser curiosos i tenir molt en compte cada context. Una bona manera és fer propostes en què famílies i infants s'aturin a conversar sobre les lectures que fan. Si les condicions i els mitjans ho permeten i això no ha de jugar en contra de l'abast de les nostres propostes, podem engegar iniciatives de compartició de lectures a través de les xarxes. Aquests dies moltes escoles estan compartint vivències que els infants els fan arribar des de casa; per què no promoure missatges relacionats amb les lectures que fan? Per què no convidar-los a fer de *booktubers*? Fins i tot, a la llarga, podríem plantejar-nos l'establiment d'un club de lectura virtual, que ens permetria jugar el nostre rol de mediadors.

10. La lectura *no és només comprensió literal*.

Si els fem arribar un text -en qualsevol format- i volem fer-los preguntes perquè aprofundeixin en la seva comprensió, haurem de conèixer-lo bé nosaltres i tenir clar quins camins podem enfilars. Sovint quan ens plantejem interrogar a partir d'un text, només pensem en el pla literal, atenent tan sols a allò que hi apareix explícitament. Cal anar més enllà i idear qüestions que situïn el lector com a subjecte actiu, i plantejar-li preguntes que li permetin, mitjançant la inferència i a partir d'indicis, interpretar el text i accedir a significats més profunds. Veure la lectura com un joc de pistes ens obre un món de possibilitats per fer-la més apassionant.

11. La lectura és *creació*.

Els textos literaris ofereixen contextos de ficció d'allò més potents per a l'escriptura i altres formes d'expressió. Per què no demanar-los que escriguin una carta al protagonista de la història? O que dibuixin el mapa del lloc on ocorre el relat? Així no només fomentarem la seva creativitat -i s'evadiran mitjançant la ficció d'aquest confinament obligat-, sinó que el mateix procés els pot servir per interpretar millor alguns aspectes de les obres.

12. La lectura és *informació*.

En un moment en què els conceptes d'"infoxicació" i "notícies falses" estan a l'ordre del dia, podem aprofitar per treballar alguns aspectes de la competència informacional de manera significativa. Llençar-los propostes que requereixin respondre de manera reflexiva i crítica a la informació que ens arriba pot ser una bona idea.

13. La lectura és *xarxa*.

Traguem profit dels nombrosos recursos que volten per la xarxa, com ara els que recomana el programa Puntedu (<https://projectes.xtec.cat/bescat/wp-content/uploads/usu793/2020/03/tempsperllegir-2.pdf>) o els que ofereix Lecxit (<https://lecxit.cat/>) . Nombrosos agents relacionats amb el llibre i la lectura -biblioteques, llibreries, editorials, creadors...- estan brindant molts continguts i programant activitats en línia de manera gratuïta. Aprofitem-ho i, una vegada tot s'adreci, reconeguem la seva feina amb la nostra complicitat. Siguem conscients també dels continguts culturals que compartim per poder fer les nostres propostes i demanem permís abans de difondre materials subjectes a drets.

14. La lectura és... *llegir*.

Aquestes setmanes poden ser un bon moment per submergir-nos en lectures pendents i créixer com a lectors. Retrobem el nostre oasi. I si tenim literatura per a infants a l'abast, encara millor. No només farem créixer el coneixement sobre el corpus i enriquirem la nostra mirada, sinó que entrarem un món que ens atraparà i ja no ens deixarà marxar.

